

PLANINSKI VESTNIK

GLASILO „SLOVENSKEGA
PLANINSKEGA DRUŠTVA“

XXVI. LETNIK ————— 1926 ————— ŠTEV. 10

KALTWASSER-GAMSMUTTER (2503 m)

Mira Marko.

Ko sva se 20. VII. t. l. vračala z Viša (Jôf Fuart), 2666 m, v kočo v Zgornji Krnici (Rifugio Guido Corsi), sva si ogledala južno steno Kaltwasser-Gamsmutter (Cima Riofredo), ki prevladuje krasen venec divjih čerí, oklepajočih Zgornjo Krnico. Plezalčevo oko se tu kar nagledati ne more; divjih grebenov in sten je tu toliko in takih, da je izbira res težka, zlasti ko nimaš mnogo podatkov, kaj in kako. Zato sva tudi midva s Tonetom Guerra sklenila: kar od kraja začneva.

Popoldan so se megle razvlekle in ob 3. uri sva stala ob steni, da poiščeva za drugi dan prikladen vstop. Steno mejita dva kuloarja — izbrala sva si levega med steno in Kleinspitz-em (Punta Innominata), ki se kmalu končuje v strme skoke. Iz snega sva preko robne poči težko prestopila v levo steno žleba.* Gladke izprane plošče so nudile plezalkam malo opore do dveh kaminov, ki tvorita vstop v steno. Po desnem pada slap, tako da sva bila že pri prečkanju čez njega do dobrega premočena. Levi je prikladnejši — a do njega se mora par metrov preko gladkih izpranih plošč, brez prijemov; kmalu sva uvidela, da se more v kamin prestopiti le v visokem snegu. Morala sva se umakniti. Po strmem snežnem grebenu sva telovadila po kuloarju do udobne police, ki pelje levo v steno. Lotila sva se nje ter preplezala nekaj metrov; a ker ni bilo pregleda, kam naju polica pelje, sva se pred kočljivim mestom vrnila. Prišla sva v nevihti v kočo.

21. VII. sva, korakajoč k steni, videla, da se po polici ne pride v steno, ker se končuje v črne previse. Preostal nama je le še desni kuloar. Zlezla sva v poč med snegom in steno ter ji sledila, dokler se žleb ne zoži tam, kjer se konča sneg pod veliko zagvozdano skalo. Žlebovi stene so imeli isti značaj ko žlebovi na levi — izprane plošče; a toliko sva bila tu na boljšem, da preko sten vsaj voda ne teče.

Vstopila sva v levo steno žleba (ok. 2080 m), ki je vsled izpranosti težavna. Vzpenjaš se po počeh, ki ti nudijo s svojimi ostrimi

* Pri žlebovih je levo in desno mišljeno v orografičnem smislu.

rcbovi ročno, a labilno plezanje, ker leže vse oporne točke v premi črti.

Z vstopom sva se dokaj zamudila, nato pa prešla v lahek teren na levi žlebovi steni. Kjer pride levo od žleba neka strma grapa, tam sva žleb prečkala ter plezala po desni steni grape. Po lahkem kaminu sva prišla do počī, ki pelje desno v steno, ji sledila kake 4 m ter nato zopet proti žlebu do travnate police, lahko, a eksponirano.

Od police pelje na levo poč, ki se končuje v ozko polico pod previsu (Kriechband). Preko police sva prišla zopet v žleb ter po njegovi levi steni lahko do velike travnate gredine, ki se vije v višini okoli 2200 m skozi steno. Do sem sva rabila poldrugo uro. Gredina pelje okrog velikega stolpa do pod glavno steno, po kateri sva plezala začetkom na desni strani, a kmalu prečkala na levo do poševne police, ki se v presledkih vzdiguje proti grebenu. Plezanje je do sem prijetno in lahko, ker je skala trdna. Nekako 150 m pod robom grebena sva prišla v težek teren. Imela sva dve možnosti za izstop iz stene: levo nekoliko kaminov, desno strmo grapo, ki se končuje v gladkih črnih stenah.

Izbrala sva si kamine ter po njih prišla do poševne počī, koje spodnji rob je bil širši od zgornjega, tako da se je kljub gladkim ploščam zdela prehodna. Do sem sva plezala nežavarovano; tu sva se radi sigurnosti navezala. Splezala sem od spodaj zavarovano do počī; a ko sem si jo v bližini ogledala, sem takoj dvomila o njeni preplezljivosti.

Po spodnji steni počī, torej po tisti, ki bi morala nuditi možnost prehoda, je tekla voda; zato je bila stena kakor zlikana. Splezala sem s trenjem obleke kake 4 m, a dalje ni bilo mogoče, ker se v počī nisem mogla ugvozditī, da bi se malo odpočila. Čutila sem, da se počasi pomikujem navzdol, in sem opozorila tovariša, naj pazi na moj padec. Koncem počī je bila zagvozdena skala, za katero sem se prijela. Izpulila se mi je takoj, a hitrost drsanja je vendar zmanjšala tako, da sem na lašti pod počjo obdržala ravnotežje. Pri tovarišu sem se malo odpočila; nato pa sva sklenila prečkati levo preko gladkih plošč k velikemu kaminu, ki nama je nudil še edini izstop. Stransko zasigurana, sem se lotila plošče ter sem, po centimetrih se premikajoč, prečkala na levo. V celi traverzi sta dva dobra oprijema. Le od prijema do prijema je bila situacija zelo labilna in eksponirana.

Pod kaminom sem se dobro zavarovala, nakar mi je tovariš po vrvi poslal cepin in nahrbtnik. Temu je sledil tovariš Tone Guerra nekoliko lažje ko jaz; ker je daljši, je lažje dosegel prijeme. Tako težkega mesta nisem našla niti v Jalovčevi severni steni, kakor je opisana traverza.

Leva stena poleg kamina je izgledala bolj zaupljivo; vanjo sva prestopila preko plošče, ki se je odlučila od stene. Tone, ki je plezal prvi, mi je tu nekoliko pomagal z nategnjeno vrvjo, ker sem bila prekratka, trenje pa ni zaleglo, ker je stena popolnoma navpična, ponekod celo previsna.

Stala sva končno na vršičku v grebenu; zagledala sva kakih 40 m nad seboj glavni vrh. Vesela sva bila zmage; vesela tem bolj, ker sva izpeljala v naših, a vendar tujih planinah skalaško smer.

Stena je visoka komaj 500 m, a nudi plezalcu pravi užitek. Veliko premalo je zanimanja za krasne zahodne Julijske Alpe. Zlasti mi Skalaši bi lahko tam osvajali steno za steno. —

Ob izstopu iz stene sva zgradila malo piramido, nato pa odhitela na vrh, okrog katerega so se jele zbirati megle. Na vrhu sva našla v sardelni škatlici par podpisov.

Z vrha sva krenila v smeri proti Kaltw. Scharte (Sello Riofredo), od koder so se vršili in se vrše vzponi na vrh. Sestop je bil malo neroden, zlasti v dveh kaminih. V višini ok. 2350 m naju je zajela nevihta. Stisnila sva se pod skale, da počakava boljših »časov«.

Ko je lija nekoliko popustila, je odšel Guerra iskat prehoda. Kmalu sem zaslišala njegov klic. Pobrala sem nahrbtnik, vrv in cepine ter mu sledila. Po lahkem terenu sva prišla do proga, ki se spušča k zeleni gredini, ki sem jo že omenila. Prečkala sva proti steni do nekega žleba, ki pada v tistega, po katerem sva bila zjutraj vstopila.

Kmalu sva stala na snegu v glavnem žlebu ter takoj nato ob vstopu. Ker je ta za sestop brez spuščanja z vrvjo nemogoč, sva plezala vzporedno z žlebom po njegovi levi steni ter tako z lahkoto prišla v kuloar. Zanamcem priporočam to steno kot vstop, da se izognejo nerodnim glatkim ploščam. Za sestop sva rabila tri ure.

Po snegu in nadelani stezi, ki prihaja z Viša, sva bila kmalu zopet v Rifugio Guido Corsi.

PO SJEVERNOM VELEBITU

Dr. Gizela Tarczay.

Malo koje ime zvuči za me tako zamamljivo, kao Velebit. Velebit znači nešto tajinstvenog, divljeg — nešto našega. Velebit mi je vajkada bio, kao svetac u pustinji; ne haje za svijet, ne mari za napredak novoga vijeka. Eno ga tamo u divnoj samoći, sam samcat, uvijek isti, bijedan — ali ponosan, veleban — divni naš Velebit!

Podjite na Velebit u mjesecu maju. Tad su sva ona brda nad morem procvala salvijom, sve je ono golo kamenje presvučeno ljubičastom tapetom mirisavog cvijeća, svi su oni sivi obronci po-

primili nježnu ljubičastu boju i zadnji ogranci Velebita, što se spuštaju k moru, pozdravljaju nas kitama salvija, kao da kažu: »Dobro nam došli!«

Davna mi je želja bila, da vidim Velebit. Mnogoputa sam se provezla parobrodom ispod Velebita, i kadgod gledah njegov ogroman masiv, nešto me je vuklo gore. Gledala sam o Velebitu niz predavanja, vidjela sam slike što ih je naš predsjednik Cvetišić u Pučkom Sveučilištu prikazao bio, i slušala sam njegove riječi, koje su znale, da u mojoj duši još većma probude čežnju za divljim Velebitom. Napokon mi se ispunila želja: složili smo se na osam, da sprovedemo duhovske blagdane na Velebitu, i to na Sjevernome.

Vodstvo ekspedicije preuzeo je sam predsjednik i zato mu se svi mi ostali članovi ekspedicije iskreno zahvaljujemo. Svi smo si svijesni, šta to znači, imati u Velebitskom gorju takvog vodiča kao što je naš predsjednik, koji poznaje svaki grm i svaki kamen našeg Velebita, koji je stoputa prolazio onim vrhovima i stoputa zavirio u tamu velebitskih prašuma.

Iz Zagreba krenusmo u petak na večer, da stignemo pravovremeno na parobrod, koji kreće u 8 sati u jutro iz Sušaka. Brod »Frankopan«, koji je bio odredjen, da nas odveze na jug, primio nas sa veseljem na svoja ledja. Vožnja je trajala osam sati — od 8 sati u jutro do 4 sata poslijepodne; posve je razumljivo, da smo bili za to vrijeme neprestano predmetom sveopćeg interesa. Sva ona publika ispod nas na palubi gledala začudjena, sa smješkom na licu, gore na prvi sprat, gdje smo se mi gospodski ugnijezdili bili; slušali su naše dosjetke i šale, pratili s interesom svaku našu riječ, svaku našu gestu, smijali se skupaj s nama, i mogli smo čitati u njihovim očima, da su nam svi ti ljudi zavidni — i te kako zavidni! Vrijeme je prošlo nevjerojatno brzo; nismo ni opazili i već je parobrod pristao u Jablancu, u tom gnijezdu galebova na goloj pećini.

Nakon obligatnog kratkog boravka u gostionici Babić, krenuli smo odmah naprijed, i to ponajprije cestom do sela Živi Bunari, onda kraticom dalje na Alan.

U to se spustila noć. Ne ona mrka, tamna, okrutna noć, koja nas znade obaviti očajnom crninom, ne ona tužna noć, što baca svoje hladne sjene na ljudsku dušu, da ona zasebe — ne, došla je noć, ona čarna, ljetna, koju je opjevao Shakespeare, došla je noć sa srebrnom mjesečinom, da nas očara svojim danom, svojim mirisom. Penjali smo se polagano po onoj izlitzanoj stazi, po samom kamenju, sve više i više — mjesečina bivala sve sjajnija, miris mora dopro do nas, otoci ležahu dolje kao crna tjelesa tromih krokodila, more se bljeskalo

kao oči spavajuće zvijeri. Divlja divota! moguća samo na Velebitu, koji spaja sve ljepote visokega gorja sa ljepotama morskih krajeva, ujedinjuje gorski zrak sa morskim zrakom, veže i združuje visinu sa dubinom.

Markacije nema u tom kraju, ipak je vješto oko našeg predsjednika dobro pogodio mjestimice jedva vidljivu kraticu, što veže cestu na Alan, prolazi kraj kukova, na kojima cvate plavi vrijes, prolazi mimo Dundović - sela, uspinje se onda dalje kamenitim obroncima sve do jedne šumice, zvane Bukova Draga. Kasno je bilo; nakon jučerašnje neprospavane noći svi smo bili željni počinka, valjalo je tražiti mjesto za noćenje. U tu svrhu bila je baš ta Bukova Draga najprikladnija — tu su dakle naši stručnjaci pred jednom zapuštenom pastirskom bajtom razapeli šator.

Šator je bio prostran, samo što su Janzon-agi noge virile van ispod ponjave. I mjesta je bilo dosta, samo što nismo mogli ležati na ledjima, nego samo po strani, a maknuti se nije smio nitko, ako nije htio da podade svome susjedu udarac laktom po želucu. Razumije se, da je naš hotel imao dapače i centralno loženje: nije čudo, da su nam zubi cvokotali od zime i svi naši gunjevi nisu bili kadri da ublaže oštrinu gorske studeni. Postelje su bile izvanredno mekane — samo što su nas drugi dan sve kosti boljale od »mekanog« ležaja. Inače smo bili u potpunoj sigurnosti — samo što na surim vrhovima Alančića po koji put zavijali vukovi. Ali se nismo dali smesti, i usprkos vucima, studeni i tvrdom ležaju, spavali smo slatko sve do zore, kad nas je probudilo sunce.

I došlo je jutro, jedno od najljepših, što ih ikada vidjeh.

Žurnim korakom uspeli smo se na Alan sam, da se divimo krasnoj panorami. Nema toga brijega u Alpama, koji bi nam mogao pružiti takove vidike! Pred nama more u svom božanstvenom miru ljetnoga jutra, otoci svi obliveni zlatom, Rab, Lošinj i svi drugi — panorama jedinstvena, koja te ushićuje, koja te uzvisuje, koja zamamljuje. Pred ovakovim pogledom sve tone, i prošlost i budućnost — prošlost sa svom svojom tugom i sjećanjem, budućnost sa svim svojim brigama i nadama, a ostaje samo jedno: sadašnjost, ona divna, velebna sadašnjost, mrvica vječnosti, slatki trenutak, koji nadoknadjuje sve što si izgubio u prošlosti i nadmašuje sve čemu se nadaš u budućnosti.

Naši su fotografi mahnito trčali amo - tamo; oni su fotografirali svojim aparatima, a ja sam fotografirala svojom dušom. Njihovi će aparati uloviti možda koji motiv, možda koju zraku sunca, a nikad ne će moći prikazati ni boje ni kolorit ni zlatni sjaj onoga jutra, — a ja,

ja trebam samo da zatvorim oči i preda mnom svane slika onoga jutra, slika pozlaćena zlatom Sunca, pozlaćena zlatom Sreće, pozlaćena zlatom Slobode.

Imali su i naši botaničari svoje veselje: našli su ne samo narcise, ravne onima na Golici, nego i primulu auricululu u velikoj množini pa i razne druge rijetke biljke. Ljubičasti safran pokriva čitave livade. Tu na livadi Alana nadjosmo zadnje ljudsko naselje; oprostivši se sa morem i njegovim modrilom, podjosmo na istok, da zadjemo čak u srce Velebita.

Kraj je za čas promijenio svoj obraz. Goli krš primorske strane ustupa ovdje svoje mjesto crnogorici; tamna put borova pravi divan kontrast k bjeloći vapnenih stijena. Tu se redaju prizori kao na Bijelim Stijenama ili na Bitoraju, samo u većim dimenzijama i u većem stilu.

Put sa Alana na Lubenovac bio je markiran. Markacija 13 godina stara: iz godine 1913, ali za čudo još dosta dobro ušćuvana.

Oko 10 sati prijepodne stigismo do glasovitog Lubenovca. Ovo je jedna zelena oaza u pustoši Velebita. Zelena livada sa cisternom i sa nekoliko pastirskih bajta. Prava oaza: tako se umiljato smije usred onih divljih brdina, kao nevino dijete među brkatim gorostasima. U ovoj ubavoj dolinici smo mi imali prvi svoj odmor u velikom stilu. Vatra je prskala u sredini, mi dvije kuharice priredjivale smo Meinlov čaj i mekana jaja, bilo je argentinskih šljiva i brazilskih banana — u kratko, opskrba je bila na Velebitu prvorazredna, posluga brza, a cijene više nego solidne, pošto se dijelilo sve gratis — i još se neki ljudi tuže, da na Velebitu nema — komforta!

Ova je šumska idila bila zadnja: kiša je nastojala da pomuti naše veselje. Nastalo je pravo aprilsko vrijeme — čas kiša, čas sunce, ali sve više i sve manje sunca. Prešli smo preko visokog sedla Rainca (1699 m), da se spustimo onda u kotlinu, na križište, koje je označeno na zemljovidu sa 1248 m.

Bijasmo napokon u sreću Velebita.

Oko nas šuma — prašuma lička, koju ne uznemiruju ničija ruka, oko nas mir i tišina, koju ne pomućuju ničiji glas. Šuma je tako gusta, da sunce ne može da prodre u taj divlji labirint. Sa drveća visi lišaj, kao sijeda brada sa lica staroga ciganina. Na tlu leže truli panjevi, a na njima se zeleni paprat. Stabla tu umiru a da nitko ne pita za njih; stogodišnji borovi klonu, kad dodje njihov čas i njihova mrtva tjelesa ostaju tamo u šumi, da se pretvore u zemljicu crnu.

U toj šumi su se skrivali nekoć hajduci i harambaše, a sada se skrivaju samo još medvjedi, a i tih ima malo.

Na onom križištu, što sam ga malo prije spomenula, razilaze putevi na sve strane: na istok dalje na Jezera, desno na Rainac, lijevo na Zavižan. Mi smo odobrili ovu potonju stazu, u namjeri da se spustimo opet na primorsku stranu.

Zavižanska Kosa (1645 m) pokazuje već tragove kulture: našli smo u blatu tragove magarećih kopita. Tuda su išli magarci i mažge, što nose na leđjima drva u Primorje. Takav vam je Velebit: tragovi jednoga magarca znače već blizinu civilizacije i kulture.

Hodajući Zavižanskom Kosom ispod samoga vrha ravno na sjever, dodjismo ponovno do križišta, gdje smo napustili stazu, koja vodi ravno dalje na sjever na Oltare, i krenuli na lijevo, licem prema moru. Uskoro smo došli na greben, koji dijeli primorsku stranu i krš od šumovite istočne strane. Prvi pogled na more bila nam je nagrada za sve dosadašnje napore. Veselo nastavismo put kraj Ječmišta i Pogledala na zapad, ne znajući, da je najteži dio naše ture tek pred nama.

Lahko je uspinjati se na Velebit — ali silaz sa Velebita na more — ravan je onim mukama, kojima su se u srednjem vijeku kažnjavali zločinci. Od jedne visine od 1500 metara dolje do morske pučine, kamenim stubama, što ih je priroda sama uklesala u krš, skakali smo mi čitave satove s jednoga kamena na drugi, neprohodnim putevima, gdje svaki pošten prolaznik mora da si slomi obadvije noge. Kalvarija! Naše gojzerice zaista nisu za taj strahoviti teren; o tome sam se već lanjske godine uvjerila, kad smo se sa Učke vraćali na Lovranu, ali onaj silaz bijaše tek kratka predigra prama ovoj mukotrpoj kalvariji. Ne znam, kakovu bi obuću morao čovjek imati za taj teren; gojzerice nisu zato nikako, a bosi opet ne možemo da idemo na turu. Opanci bi bili možda još najpodesniji ili šlape, kao što ih imadu urodjenici onoga kraja, jer se čavli naših cipela skližu na glatkim kamenim pločama, dok bi šlape ipak bolje poslužile.

Stanje se je znatno pogoršalo, kad su nam nesmiljeni bogovi poslali na koncu konca još jedan pljusak, obilni ljetni pljusak, koji je nemilo prao ne samo nas (za nas manje više!) ali i ono kamenje, po kojemu smo hodali. Mokre ploče postale su tek sada u istinu skliske. Nas su već tabani zaboljeli od tog neprijatnog skakanja po kamenju; naš jadni drug Mujo dizao noge upravo kao medvjed kad pleše na vrućoj žeravici.

Mokri do kože dodjismo napokon do sela Lokve i time do ceste, da po njoj nastavimo put u Sv. Juraj.

Sv. Juraj leži već na obali mora; tu smo konačno sustali da se odmorimo od emocija i napora toga dana.

Hodali smo taj dan u svemu 16 sati.

Nakon noćenja u Sv. Jurju nastavismo put drugi dan u Senj. Tu je došlo do raznih komplikacija uslijed toga, što parobrod, sa kojim smo mi sigurno računali, u ponedjeljak ne kreće. Poštanski auto sa Vrhovine bijaše već popunjen — a mi kao miševi u mišolovki, zatvoreni, odrezani od cijeloga svijeta. Pa ipak moramo biti sutra u Zagrebu! Šta sad?

Nije nam preostalo ništa drugo, nego da si najmimo jedan privatni auto, koji je našu ekspediciju odveo u Bakar. Bila je doduše skupa zabava, ali je zato vožnja po morskome žalu duž divnog našeg Primorja bila više nego krašna. U Bakru smo u zadnji čas još sretno ulovili brzi vlak, tako smo ipak pravovremeno stigli u naš bijeli Zagreb, kamo nas zvanje veže.

Sve u svemu: izlet je bio jako skup i prilično naporan, — ali šta to mari?! Svi napori, sve tegobe, sav trošak je bagatela, ako se uzmu u obzir sve one divote, koje nam je otkrio Velebit.

NA KRN POZIMI

P. K. Krpelj.

Bilo je 7. januarja 1926.

Kmalu za Tolminom leži sneg že na cesti; navzgor po Soški dolini ga je vedno već, v Idrskem pri Kobaridu stoji ped na visoko. Nebo ne posebno prijazno.

Nad Libušnjem nas zajame tema; vendar je v snegu še dovolj svetlo. Bliščeče zvezdnato nebo na zasneženi poti zbuja čustvo Svete noči. Nekaj časa spremljamo betežnega moža s težkim košem na hrbtu. Razlaga nam svojo »zvezdnato uro«: »Ob šestih je Veliki Voz nad Matajurjem, ob devetih nad Stolom, o polnoči nad Kaninom...«

Na Vrsnem se ustavimo pred Gregorčičevo rojstno hišo; velika, že priletna ženska, »nevesta« v hiši Gregorčičevih (vdova po Šimetovem bratu), nam pripoveduje o »Goriškem slavčku«. Spominsko ploščo, vzdano na rojstni hiši, so Italijani med vojno odnesli v Libušnje — baje v skrbeh zanjo, pred granatami — kjer je baje še sedaj.

Stopimo na prigrizek v gostilno, ki je še vedno v baraki iz zbitih desk. Možak - gostilničar nas svari pred Krnom, češ, da je grozno nevaren, da mu sedaj nihče ne pride do vrha; navsezadnje pa prizna, da še ni bil niti v vasi Krnu.

Prenočimo čisto udobno pri Podskednarju v Krnu. Prijazni gospodar se piše za Gregorčiča in je v daljnem sorodstvu s pesnikom. Rod Gregorčičev namreč izhaja iz Krna iz ene domačije, ki se je

pozneje razdelila; naš prenočitelj je potomec onega Gregorčiča, ki je pri delitvi dobil skedenj; odtod hišno ime »Podskednjar«.

Megla leži do srede Krna, ko se odpravljamo, upajoč, da se razprši, ali vsaj, da je vrh že izven megle.

Prijazna vasica z malo cerkvico leži raztresena na nekaki polici na podnožju Krna; iz vasi se nalahko vzpnemo na Krnsko planino; v pol uri jo dosežemo. Sneg leži tu pol metra na visoko. S planine gremo naravnost navzgor po hrbtu, ki mu je burja odpihala ves sneg, do čeri pod Maseljnikom (2163 m). V strmini pod čermi smo pokosili; kakor rog trda, zmrzla zemlja nam je dala opraviti več ko eno uro, da smo jo s cepini toliko izkopali, da smo mogli varni stati ter postaviti samovar. Šele ob dveh popoldne smo mogli odriniti, z derezami na nogah, proti zapadu, pod skalami Maseljnika ter nad planino Zaslalom.

Prhasti sneg nam je postal zelo nadležen pod nogami, ker dereze niso mogle prav prijemati zmrzlih tal. Nad Zaslalom se začnemo poševno proti zapadu spet dvigati. Kmalu smo v megli. Snega je čedalje več: zgornja, prhasta plast se udara do kolen, spodaj čutimo plast starejšega, zmrzlega snega. Polagoma začne iz megle naletavati sneg, ki se gosti vedno bolj; kmalu postane prav nadležen, ker ga žene veter. Čim višje gremo, tem več snega je, tem napornejša postaja pot. Vrhovi kolov z bodečo žico še molé iz bele odeje. Izčrpani smo že — mrak lega na zemljo, snežena vihra postaja vedno silovitejša. Loteva se nas že nestrpnost: Kje je vrh? Ali bomo zmogli pot nazaj do vasi, v temi in metežu? ... Nastala je razdvojenost celo v družbi, ne le v dušah: en del za naprej, drugi za nazaj. Hodili že nismo več skupaj; med utrudljivo hojo je eden malo napredoval, drugi zaostajal. Srednji je tvoril zvezo med skrajnima; prvi in zadnji se nista videla radi gostega sneženega vrtinca, pač pa je srednji videl oba.

Precej gost mrak je že vladal, ko zapazim med kamenitim zidom brez ometa leseno lino, malo pozneje tudi pločevinasto streho nad njo. Nekaj trenutkov se trudim z odpiranjem; v tem je že Evgen poleg.

Ozrem se malo višje: zdi se mi, da opazim skozi metež pravilno geometrijsko silhueto. Pogledam bližje: zidana koča z dvema oknom, vrata spredaj, zadelana z lesenimi plohi. Pri enem oknu snamemo le prislone lesene plohe, ki služijo za polkne in šipe. Tik pri oknu slone mramorne plošče iz krnskega spomenika — žalostnega spomina za gornjesoške Slovence; dalje skladanice desk, naslonjene na dvonadstropne lesene »prične« (dvojne lesene »police«, dovolj široke, da služijo kot ležišče) ter dve železni prečki s pripadajočimi cevmi.

Med zgornjo in dolnjo polico smo zgradili sobico, postavili zraven peč — in izvrstno smo prenočevali, seveda z nočno stražo, ki je skrbela za ogenj.

Imel sem jutranjo »vigilijo« od štirih dalje. Ob sedmih, ob osmih opazujem, kdaj bo dan. Odmaknem plošč pri oknu — vkljub dvojnemu plošču se je ponoči nasul v kočo visok kup snega, enako pri drugih oknih ter vratih — mračna sivina mi udari nasproti, silna ledena vihra mi brusi v obraz snežinke — »babje pšeno« — v čisto vodoravni smeri, s toliko silo, da jih čutim. Visok zamet pred oknom.

Po zajutruku veliki »posvet«. Preskrba bi nam zadostovala, skromno zauživana, dva do tri dni. Koliko časa pa bo trajal vihar?! Treba je zunaj poskušati, v koliko bi bilo mogoče hoditi radi megle, meteža in zapadlega snega.

Ves zabuban v cunje, hočem poskušati pot proti vrhu, ki pač ne more biti več daleč. France, s piščalko na oglu kože, služi za orientiranje. Kramova očala za sneg moram takoj sneti, ker jih zadelava sneg. Ledena zrnca neusmiljeno bijejo na goli košček kože na obrazu, zadelavajo očesne dupline in se tajajo ob toploti telesa, da skozi to zmes solz, snežink in tajajočih se zrnec komaj kaj vidimo okrog sebe. Snega je zapadlo ponoči 20 do 30 cm, na prejšnjega pol metra, ki je prhast, porazdeljen po visokih zametih ali pa odpihan z brd. Skozi viharne metež vidim, ko se malo umiri zrak, pred se zelo nejasno par metrov; ko se prestopim, vzvrtinči sapa sneg okrog mene s toliko silo, da za par hipov, potopljen v vihrajoče koprene, ne vidim niti raztegnjene roke pred seboj.

V srečnem trenutku opazim v smeri nasproti jugozapadu, da snežena plast neha. Zdi se, da sem na robu zapadne Krnske stene proti Drežnici. Torej pozor na sneženo streho! Počasi se dvigam; kontur kože že davno ne vidim več; Francetovo piskanje se meša s tuljenjem vihre. Nekaj kolov, ostankov nekdanje brzovjavne napeljave, in kos plotu ob cesti, ki na tej strani vodi do vrha, ostanki zidov zrušenih barak in strelnih jarkov, so v zaslepljajoči sivini snega izvrstni vodniki.

Po tem trudnem, sila zamudnem vzpenjanju se dvignem okrog sto metrov nad kočjo, v pol ure. Ko se poleže okrog nog vzvrtinčeni sneg, morem zapaziti, da sem na nekakem hrbtu; vihar me silneje šiba, Francetovo piskanje je komaj, komaj še zaznatno ob mirnejših trenutkih. Še nekaj korakov po grebenu — dalje ne smem, ker piskanja ne slišim več. Ko metež nekoliko opotihne, se mi zazdi, da opazim temno senco pred seboj, dozdevno precej daleč.

Vrnem se po Franceta. Gaz za menoj je vihra že skoraj zasula. S seboj vzameva vsak nekaj odlomkov desk, Evgen pa nama pred

kočo žvižga. Na mestu, do katerega sem prišel prvič, vbijeva kol. Še nekaj korakov po vrhu in že stojiva — pred krnskimi spomenikom, nesrečnega spomina. Ona temna senca, že prej vidna, je bil vogel, ki ga je okrušila strela v pozni jeseni. Visok zamet je kakor nasip okroževal zlokobni kup kamenja, zaradi katerega je več dni trepetal ves Kobarid z okolico za svoje življenje in premoženje, bil razbit Volaričev spomenik in požgani dve hiši v Drežnici ob »kazenskem pohodu«.

Ker je bila gaz dovolj vidna, sva se vrnila po Evgena; France je moral vzeti s seboj seve še svoj neizogibni »kontrafe«.

Bila je ura že dve popoldne, ko smo odkosili in spravili nahrbtnike ter kočo v red. Ali se naj sedaj spuščamo na povratek? Vihar ni nič odnehal, snega skoro do pasu. Toda kaj bo jutri?

Krplje na nogah nam niso v mokastem snegu nič koristile. Petdeset metrov pod kočo smo se že kesali, da smo zapustili kočo: snega je bilo le prhastega do pasu, v pogostih zametih do prsi, na dnu pa je ležal zmrzel sneg, ki je polzel, da smo si morali nadeti še dereze nad krplje. A za povratek je bilo skoro prepozno, ker je vihar že domala zaravnal gaz; pot navkreber pa bi bila skrajno naporna in zamudna. Veljalo je torej: »Naprej!« Če zmoremo, zmoremo.

Po kompasu smo se ravnali v smeri proti jugovzhodu, povprek navzdol, nad stenami nad Zaslapsko planino. Dokler smo mogli v smeri navzdol prečkati sneg, je šlo še precej dobro. Od časa do časa smo se menjavali, da je sedaj eden, sedaj drugi gazil globoki sneg naprej — dokler se ni nenadoma docela izpremenil položaj. Pred Francetom, ki je kot prvi brazdal pot, je nenadoma ostro zagrmelo in povprek pred njim je zazijala v snegu ozka poka. »Plaz!« — zakriči presunljivo, da je zazeblo v duši, ter planil navkreber, mi seveda za njim. V resnici bi bili kmalu oddrčali po strmini navzdol z ogromnimi sneženimi masami, ki so se pač le rahlo držale strmega pobočja, zvrha izpodrezane po globoki prečni gazi, obtežene zdaj še z našo lastno težo.

Prečkanje smo morali opustiti ter s tem našo pot, vprek nad Zaplatom. Včasih se nam je skozi neprestano vihro za hip odprl pogled, malo dalje pred nas; nekajkrat smo za hip videli v globini pred seboj iz snega strleče robe v smeri proti Drežnici. Todi se nam je obetala rešitev: med štrlečimi skalami nevarnost pred plazovi ni bila tolika, v tej smeri bi morali najti cesto v Drežnico, ali pa onstran Zaslapskih sten skušati najti prehod proti vasi Krnu.

Nastopili smo križevo pot. Od začetega snega smo se morali prekopati naravnost navzgor ter nato vprek k prvi skali, da obidemo

gladko strmino neposredno pred seboj. Sneg, ki nam je bil doli grede do pasu, nam je bil, dvigajočim se, do ramen. Vsako stopinjo smo nadelali v treh etapah: ugnesti sneg s kolenom, nato ga utlačiti s čevljem ter končno z zagonom na stopinjo odriniti sneg na obe strani. Kolik napor in zamuda časa! Zgodilo se je pa pogosto, da je zgornja stopinja zdrsnila na spodnjo in da je bilo popolnoma nemogoče iti naravnost navzgor in smo morali kljub nevarnosti prečkati sneg.

Med tem upiranjem se je pričelo temniti. Vedeli smo že iz sinočnje izkušnje, kako hitro se v metežu somrak zgosti tako, da ne bi opazili prepada tik pred seboj. Bilo se je treba ogledati, kako bi najugodnejše prebili noč.

Nedaleč opazimo v snegu črn predmet, ki se nam je zdel v megli precej velik — v upanju je celo narastel v barako ali vsaj v kaverno. Ob blizu pa je to bil kos pločevine 1.50 m dolg ter 0.75 m širok. Tudi dobro!?

Najtežja okoliščina pri tem je bila, da nismo v megli in mraku poznali čisto nič terena: mogoče, da je tik pred nami stena — bili pa smo v strmini gotovo 60°. Sneg je bil prhast, čisto nič upraben za gradnjo, niti da bi nas ščitil s svojo globino pred burjo, ker ga je okrog nog sproti odnašala.

Vsak pri sebi je, vsaj globoko podzavestno čutil, da je naš položaj postal resen. A tega si niti pri sebi nismo upali priznati; zato smo na zunaj z mrzlično vnemo — pa brez vere v uspeh — gradili »kočo«. Prislonili smo kositer po dolgem k pobočju in ga ob straneh podprli z nahrbtniki in dvema cepinoma, sprednjo stran pa smo zagrnili s plaščem. Toda kako pritrditi plašč na pločevino? — Skušali smo s snegom — Bože mili, s prho v takem viharju! Tiho, brez besedice smo se umeli, da gre čisto in samo le zato, da prebijemo dolgo noč — ura je bila štiri popoldne, ko se je zmračilo — in da ubijemo spanec, premagamo utrujenost in se z gibanjem ogrevamo.

Ko smo dogradili, skušamo zlesti v kočo. Toda kam?! Če bi ležali kakor sardele v škatlici, bi mogli biti vsi trije le do pasu pod streho; a to bi imelo še slabo posledico, da bi se nam ob telesni toploti otajala ledena skorja, ki je kakor oklep prevlekla vso obleko in bi nas čisto premočila (v kolikor nismo že bili mokri). Ni šlo in ni šlo!

Prišli smo na misel, da bi skuhali čaj. Ves premrl sem kopal nahrbtnike iz snega, ter lomil raz nje ledeno skorjo. Na prsih sem si sušil roke, da sem lahko prižgal žveplenko. Ko je prvi vinski cvet pogorel, novega nisem imel s čim prižgati. V toploti plamena se mi je v koči otajala obleka in premočila vse, tudi žveplenke. Po dve-

urnem naporu sem, ves otrpel mraza, premočen, v snegu in temi izgubil še rokavico z ene roke. — Opustil sem upanje na čaj.

En up manj! — Brezkončna, ledena noč, sredi snega! Ali nas v dolgi noči zasuje sneg? Ali se bomo mogli izkopati? Ali je po tej strani sploh mogoč dostop v dolino?

»Nikdar več ne bomo videli doline,« je mislil in vzdihnil Evgen. France pa je govoril, brez prestanka govoril, govoril radi govorjenja samega, da mi je skoro šlo na smeh, kljub položaju ter dobremu namenu, ki ga je imel. Jezik — telesni — se mu je že kar osamosvojil! Vsakih pet minut pa je pozival: »Evgen, migaj s palci v čevljih, da ti ne zmrznejo!«

Kmalu ob začetku noči je Francetu zdrknilo en meter pod »kočo« do vratu v sneg, da se je komaj izkopal. To nas je poučilo, da naj ostanemo lepo vsak na svojem mestu, oz. na svojih stopinjah. Da smo se greli, smo »tolkli stope«, neprestano dvigajoč zdaj leve zdaj desno nogo, vso dolgo noč na istem mestu, ter zgibajoč pri tem s prsti na nogah. Pretresla me je možnost, da bi kdo izmed nas zdrknil navzdol, v noč in sneg, in bi mu tovariša zgoraj, vsa premrla, brez vrvi, ne mogla pomagati: »Bodisi, da ostanemo v snegu,« mi je postalo jasno v zavesti, »toda ostanemo naj skupaj!«

Okrog polnoči je vihar malo odnehal in sneg je začel padati na debelo. Na strehi »koče« ga je bilo v nekaj urah pol metra. K sreči je nehal in le gosta megla nas je obdajala, Francetu in Evgenu pa je zažarel iznad oledenelih kap in ramen, kot nadnaravna svetloba — ogenj sv. Elma. Skozi meglo se je svetilo, po snegu so semintja švigali odsevi. Razdražena fantazija, zaspanost, utrujenost, vse je delovalo.

Oni ponesrečeni poizkus, da bi skuhal čaj, je imel zame to posledico, da sem obstal v ledenem viharju, premočen, brez vsakega pomočka. V apatiji, ki se me je polastila, sem skoro dvomil o naši usodi. Sprejel sem mrtvo letargijo kot rešnico in se ji radovoljno udajal. Eh, če je življenje zame nedosegljivo, potem se mi ni treba zanj bati. Po polnoči, ko je vihar in sneg odnehal, pa sem prešel že h kritiki tega svojega nazora. Kdor se vdaja apatiji, ne bo poizkusil vsega, kar zmore za svojo rešitev in lahko izgubi življenje ravno »sled lene apatičnosti, češ, saj si itak ne morem nič pomagati. Potrebno je, nasprotno, da si človek zbudi čim krepkejše vrednotenje življenjskih dobrin, ker bo zato vse poskušal za rešitev življenja. Zdaj sem presojal Francetovo »govorjenje« s pravega vidika.

»Evgen, ali migaš s prsti?« je pravkar zopet vprašal France. Evgen je bil legel za hip, zaspan, apatičen, do pasu v kočo, v kolikor še ni bila zasnežena. »Ah«, pravi resignirano, »jaz ne bom nič več migal«.

»Evgen, ali kaj misliš na Ivanko?« se vtaknem vmes. In spet je otepal z nogama...

Po polnoči je odnehal vihar in sneg je začel padati s podvojeno silo, ker se je vreme nekako ujužilo; sneg ni bil več tako suh. Bal sem se, da nas zamete čez glavo; poleg tega pa bo nevarnost za plazove večja, ker je sneg težji.

Na srečo je sneg kmalu ponehal in čakanje je postalo znosnejše, ko nas burja ni več ledenila in nam je bil dan bližji. Vendar so se jutranje ure še strašno vlekle. Dan kar ni hotel biti; še ob osmi uri sem komaj razložil številke pri uri. V kratkem, skoro bi dejal hipoma, pa se je megla pod nami raznesla, azur se kristalno čist posveti pred našimi očmi in globoko pod seboj zazremo Zâslap in Soško dolino. Mraz je bil silno narastel; nahrbtnike, cepine, plašče smo komaj izkopali iz zmrzali. — Pri dnevu smo videli, kje smo: prenočili smo na precej strmi skali, okrog in okrog je bil teren — položnejši.

Na krpjah v precej zmrzlem snegu je šlo hitro navzdol proti Zâslapu. Že precej nizko spodaj smo naleteli na neprehodno mesto, ki smo ga morali obiti. Ob 2. uri popoldne nas je sprejela gostoljubna Gregorčičeva izba in obsežna peč je prevzela našo mokroto; mati Gregorčičeva pa nam je dala iz shrambe vseh dobrot, da smo oteščili 22 urni post.

Sprejem doma je bil sprejem »izgubljenih sinov«.

PLANINČEV DAN

Jožef Zazula.

Iz bližnjega stolpa je zvonilo sv. jutro, ko sem tiho odprl in zatvoril vežna vrata ter stopil na plano; spodaj tema kakor v rogu, zgoraj milijoni posejanih zvezdic, hlad pozno-poletnega jutra mi je objel od spanja jedva vzdramljeno telo. Kakor po spominu jo mahnem na desno dalje, potem po mostu na levo in v sotesko naprej, kjer je zmanjkalo še one trohice svetlobe, na katero so se bile navadile oči medpotoma. Pa ni trajalo dolgo! Kmalu se je jelo svetiti; ko sem stopil s ceste na gozdno stezo, sem že kolikor - toliko varno nadaljeval smer proti vrhu; dolinska pot se mi je bila namreč izpremenila v pokončno; premeriti je bilo treba izdatno višino, vzpenjajoč se ob soseskinem pobočju. Čim višje sem prihajal, tem bolj se je dani lo; od neznanu kje pa je okoli mene legala megla; ko sem bil na gornjem robu soteske, je že gosto ležala po celi dolini.

Zapihal je ponižen vetrič, pokončne stene so se odmaknile, pol streljaja pred seboj sem zagledal nejasne konture kmečkega posestva, ob cestnem robu pa sva se pozdravila s pridnim rudarjem, ki je koncem obnočnice popravljaj kolovoz h bližnjemu rovu. »Kakó bo, kakó?« »Dobro bo, dobro; pajki so že zunaj in pajčevine so cele!«

Res je bilo! Po travi in rastlinju ob poti me je pozdravljalo s kapljicami posejano pajčevinje, najboljše znamenje lepega, napovedujočega se dne.

Po položnejši poti sem smer nadaljeval od kmeta do kmeta, stopil v gozd, kjer mi je miška prehitela stezo, preskočil potok, zopet rinil po klancu naprej — pretekla je ura, — nad menoj se je jelo svetiti in, kakor bi trenil — še en ovinek, sem stal vrhu jasnega roba, neposredno pod menoj pa je kakor tančica ležala dolinska megla; iz nje je pozvanjalo h jutranji maši, oglašal pa se je tudi otožni: tjööö, tjööö, tjööö, kakor zategnjeni c na a-struni violine. Kaj je to? »Pivka«, se je oglasilo iz gozdne praproti; bil je star mož, ki je prišel »h maši« in je prebiral molek. Stari ljudje ne morejo v dolino, pa sedejo na parobek ali ležejo med drevje in po cerkvenem zvonjenju slede jutranji maši v farni cerkvi. Tudi jaz sedem poleg starčka; kmalu sva v živem pogovoru, povedal mi je imena bližnjih vrhov, pokazal, kam najraje hodijo divje koze, kje se pasejo srne, kam so hodili svojčas na petelina: tukaj je vsega dosti! »Kaj pa brlogarji?« Ti so spodaj in pokaže v meglo. Res, brlogarji so spodaj, a ne samo štirinožni!

Ako sediš ob gozdnem parobku in se greješ ob jutranjem solncu, občuduješ čisto nebo, jasno daljavo, pestre barve planinske prirode, ter se končno ozreš v meglo pod seboj, tedaj si pač misliš, kako lepo je vse ustvarjeno in urejeno: jasna in čista slika zgoraj, gošča spodaj; gošča zdražb in nasprotstva, izpodrivanja in obrekovanja, bojev in izogibanja; megla se ti zdi, kakor bi pokrivala mlakužo. Prav, le naj jo pokriva! Izpod belo-vodene odeje je zategnjeno prihajalo: tjööö, tjööö, tjööö . . . Farni zvon je pozvanjal, vrhu parobka pa sta bila dva pri maši: eden je prebiral molek, drugi je prebiral svoje misli. —

Pesniki in pisatelji najraje opisujejo in opevajo polja, reke, loke in livade; malokateri se razgreje za gozdove, ker vidi v njih samo drevesa. In vendar, koliko flore imajo gozdovi! Spomladi jagode, šmarnice; poleti maline, črnice; jeseni gobe, planike, da namreč omenjam samo najpriprostejše in najpriljubljenejše, četudi pesniku ne najprimernejše zastopnice gozdnega rastlinstva; zato jih pa tembolj čislajo mladina in naše gospodinje. In drevesa! Zamisli se v botanični sestav dreves, njih raznovrstnost in koristnost, pa ti mine gorska pot, kakor bi mignil.

* Lisice, jazbeci, dihurji, podlasice itd., ki pod zemljo delajo skrivališča in žive v bližini človeških stanovišč, da lažje plenijo in so torej le v dolinah in sredi gora, ne višje, kjer ni plena.

Tudi meni je pot kmalu minila, ko sem se poslovil od starčka; kar hitro sem stal pod visokimi skalami, nad njimi je krožil kragulj. »Dobro, da ni miške«, sem si mislil, »sicer bi te našel.«

Vendar, življenja ne išči v gozdu podnevi, ker gozd po dnevi spi; življenje v gozdu je ponoči. Podnevi se po gozdu gibljejo samo drvarji, logarji, planinci, okoliški kmetje; sempatje ti natrese pot z lupinami črna ali rjava veverica, splašiš zajčka ali divjo kokoš, spači se ti smrdokavra ali šoja, v jasah se vate zadere sraka in izpod hrasta te zabljuje gleda gozdarjeva kravica. Sempatje potrka žolna, z dolgimi očmi te opazuje kak polžek — sicer pa gozd podnevi spi; vzemi pa gorkega poletja ogrinjalo in sedi po večeru sredi gozda pod drevo ter »za dolgčas« vtakni pipo med zobe, položi steklenico mrzlega čaja poleg sebe in čakaj — do polnoči, ene, dveh, — do jutra: tedaj boš videl, kedaj gozd živi. Ako si zašel med pravo družbo, tudi ne smeš biti brez puške, četudi so volkovi in medvedi zdaj redke prikazni v naših krajih. Ako boš dobro opazoval, boš videl mnogo, mnogo; slišal še več in ko priteče v jutranji zarji plašen srnjak z družinico, da popase rosnato travo, tedaj diha po gozdu le še poslednji sijaj nočnega življenja: jutranja idila. —

Toda tudi dan je v gozdu zanimiv. Ako si kaj rastlinarja in se površno spoznaš »na kamenje«, opazuj in primerjaj, na kakem svetu in v kakki zemlji rastejo posamezne vrste; že oddaleč boš poračič spoznal, kake plasti so pod ruševino. Opazuj, kako si iz zagate pomagajo mravlje, ki so pot izgrešile; kako se brzci in drugi hrošči, črvi, pajki in ličinke borijo ali maste s polži, mravljami, muhami, onemoglimi čmrlji; kako se mravlje lotijo slepcev ali martinčkov. Vrh sedla zapaziš zapuščeno lužo z v blato udrtimi luknjami — stopinjami živine; pa ni zapuščena! Morda iščeš v njej žab? Pusti jih in upri pogled na dno čiste vode, dokler je ne skalijo hrošči ali kak gorski močerad ob luknjastem bregu.

Onkraj luže, z visokim drevesom in s prižnico med drevjem ter lestvo ob deblu, prideš na zapuščeno in zaraslo lovsko pot. Po gozdih so namreč tudi poti in steze zanimive; z mahom porasle so najlepše. Razgled se onkraj sedla, ki smo ga sedaj prekoračili, odpre in pot pelje navzdol; vedno bolj stopam v bližino selišč, sredi gore gremo mimo gozdarnice in pod njo se dolina zoži v zanimive tesni ob bobnečih valovih in ozki cesti. Podrta debela, od strele udarjena drevesa, brvi; skladovnice drvâ nas opozarjajo, da se bližamo žagi, kjer umen gozdar izrablja gozdne zaklade. Nekdaj je te kraje pokrivalo jezero; kje so tisočletja, v katerih je voda vztrajno in brez presledka izgledala pokrajino, kakršna je dandanes! — Okrepčila potrebno telo nas kliče k odpočitku, ker smo itak prehodili planinski del

našega potovanja; od tu do doma je cesta, koju moremo tudi na zemljevidu zasledovati. — Ob večernem mraku stopimo čez domači prag v okrilje svoje družine.

Tak je planinčev dan ali pot s Prevalj mimo Leš, Godca, pod skalami Pleše (Sv. Uršule) čez sedlo in pod Sv. Rokom domov.

PO NEPOZNANEM POHORJU* Brunon Rotter.

4. Kepa - Kamenitec.

Iz Fale se podamo po običajni poti čez Lamprehta ali čez Bergauerja — na Klopni vrh.

Od tam se gre nekaj časa po poti proti Pesku, nakar krenemo po lovski stezi desno v gozd, prečkamo drvarska pota in potočke ter se obračamo vedno bolj proti severu.

Čez približno poldrugo uro dosežemo Kepo (1305 m), jako karakterističen vrh s strmimi pečinami, s katerih imamo krasen pogled na Plešič (1407 m), posestva Kozjak in Bizjak, Št. Lovrenc, Kozjak in drugo. Na skalah zapazimo sledove divjih kozlov, ki se kaj radi tod pasejo in imajo v nasproti ležečem Plešiču po njegovih pečéh in nedostopnih stenah lepo zavetišče.

Ko smo se naužili razgleda, krenemo nekaj časa po isti stezi, nato jo uberemo proti zapadu ter dosežemo planoto Kameniteca (1337 m), obraslo z gozdom in borovjem.

Tu so tla precej močvirna; med borovjem še zasledimo nekaj dragomastnika, ki spominja na čase, ko so bila močvirja Klopnega vrha na gosto posuta s to krasno cvetko. Izletniki so ga tu s svojim nesmiselnim ruvanjem in trganjem domala uničili.

Skoraj smo na zaznamovani poti, ne daleč od Brvi, a mi krenemo preko poti v drugo močvirje, da sledimo divjačini. In res se prikaže mlada srna; a ko sem jo »ustrelil« s svojim foto-aparatom, izgine urnih krač za voglom.

Preko borovja in močvirja krenemo nato severno, dosežemo zopet zaznamovano pot; tako smo v skupno štirih urah pregledali zopet lep kos še neznanega in ravno radi tega tako divnega zelenega Pohorja.

5. Razvaline cerkev sv. Primoža in sv. Tomaža.

Od Ruške kočje se gre mimo Romanovega studenca po poti, ki pelje proti Žigertu. Pri prvi križpoti se obrnemo v levo ter krenemo strmo navzdol. Pazi, da zaviješ pravilno v levo po pešpoti skozi gozd,

* Gl. str. 181.

ne po vozni cesti naprej! V nekako 20 minutah dosežeš razvaline nekdanje cerkve sv. Primoža.

Žal, da je neki posestnik, ko je zidal gospodarsko poslopje, podrl dobro ohranjeni obok in material porabil zase. S tem je odvzel razvalinam na krasu. Cerkev je baje iz petnajstega stoletja.

Nekaj sto korakov naprej naletimo na popolnoma v gozdu skrito obzidje cerkve sv. Tomaža. Stari ljudje še pomnijo, da je imela ta cerkev obzidje.

Kdo bo spisal zgodovino teh cerkvâ?

Pot je nanovo markirana (rdeče pike na belem polju) in je za male izprehode jako priporočljiva. — Vrneš se lahko po nemarkirani poti, ki se strne z markirano potjo Sv. Bolfenk - Sv. Areh pri ogljarnici pod Čudežnim studencem.

KOTIČEK

Pod škofovskim vodstvom raz Triglav.

Na svojem letošnjem dopustu sem sklenil za trdno, da posetim že vendar enkrat carstvo Zlatorogovo. In tako se je zgodilo, da sem neglede na solnce in nebo naprej določil soboto, 7. avg., za odhod na Triglav. Res sem se podal tedaj v spremstvu svojega brata in bratranca na pot. In res je bila ta sobota v dopoldanskih urah brez oblačka. Do Aljaževega Doma je šlo vse brez nepravilnosti; grebeni, ki obdajajo Vrata, so se sicer proti poldnevu odevali s sumljivimi meglami, a vrh Triglava se je blestel samcat v solnčnem svitu. Kdo bi bil slutil, da namerava zasedo? V Aljaževem Domu smo izvedeli, da se je ravnokar podal po Tominškovi poti na Kredarico krški škof, ki bo blagoslovil jutri, v nedeljo 8. avgusta, kip Matere Božje v kapelici pod Triglavom. Tako smo krenili tudi mi trije za škofovskimi stopinjami. Približno na polovici pota smo se oddahnili v skalah z napisom »buffet«, kar je zamolklo zarožljalo; hitro odhod! V skalah nas je zalotila nevihta; pa h sreči smo v največjem nalivu dospeli do v skale vsekanega božjega groba, kjer smo dobili nepričakovano zavetišče. Ob severno steno triglavsko pa se je vršil že megleni juriš, ki ni obetal nebesnega miru. Ker ni kazalo čakati, smo odrinili med dežjem po skalah naprej, da dosežemo še pred temo Triglavski Dom na Kredarici. Dosegli smo ga.

Vrh Triglava pa v gosti megli. Ali oskrbnik nas je tolažil, češ, včeraj je izgledalo še slabše in vendar se je zjasnilo danes dopoldne, da so prišli vsi na svoj vrh. Legli smo potolaženi spat, potem ko je škof dr. Srebrnič še začel obred blagoslovljenja Marijinega kipa, ki ga imajo prinesiti v jutranjih urah nosači iz doline. Improviziral se je celo cerkveni zbor, da dvigne pobožno slavlje.

Toda kako razočaranje, ko nas prebudi beli, prav zares beli dan! Snežilo je kakor za božičnico in hrulilo je okoli oglov, da se je stresal Dom v svojem ogrodju. Zastonj smo čakali na kip Matere božje in vršila se je končno le tiha maša, pa škofovska. Prisostvovali smo ji v vsej romantiki, ki jo je zbujala krasna — zima okoli nas . . . Sneženi metež pa kar ni ponehal. Tako so minile popoldanske litanije, ali kipa ni bilo od nikoder, snežink pa vedno več.

Ko sem posedeval popoldne v sobi, sem se spominjal dni vojaškega življenja po barakah; tam smo se brezupno ozirali na konec svetovnega gorja, včasih v še hujših zimah. Tako tudi te snežene nedelje na Kredarici ne bom

pozabil. Imela je svoje posebne čare, ki jih turist, zlasti nedeljski, ne doživlja ob vsaki priliki. Bratranec je imel nalog, da pogleda vsako uro skozi strto šipo, ali snežinke še padajo. Padale so uro za uro. Vdali smo se ter si krajšali čas s knjigami, ki jih nudi Dom. Dolg čas mi ni bilo, čutil sem se srečnega. Nekemu sotrpinu se je posrečilo celo najti knjigo znanega italijanskega avtorja, ki jo je v dolini iskal zaman že par let.

Napočil je pondeljek in še nismo bili na jasnem, kaj naj počnemo. Naletavati je ponoči prenehalo, ali brilo je še vedno z nezmanjšano silo. V občini neorientiranosti je učinkovala škofovska beseda sugestivno. On je bil prvi izmed tridesetorice turistov, ki je sprožil misel odhoda. Pridružil se mu je vse, kar nas je polegalo in posedalo po raznih kotih zavetišč. Ko smo odhajali v dolgi karavani, nam je oskrbnik še zazvonil v slovo, da je rezko odmevalo v razdivjano ozračje. Prve četrt ure je bilo hudo. Brez orientacije v gosti megli, mrzli burji in 80 cm visokem snegu! Hvala Bogu, nisem preobilen, da se mi vsaj ni preveč udiral pod nogami. Ali smilil se mi je neki trebušnik, ki se je pogrezal pogosto čez pas; vendar jo je izpeljal pod pastirskim vodstvom.

Čim smo se spustili nekaj sto metrov v nižavo, se je odprl krasen, ali samo delen pogled, posebno na Ljubljansko Polje s Šmarno goro. Ob Krmskem sedlu smo se razšli na več strani potem, ko se je ljubeznivi in odločni krški škof poslovil od vsakega posameznika. Želeli smo mu srečno pot. Nekaj streljajev naprej srečamo nosača s kipom device Marije; zasnežilo ga je včeraj pri Vodnikovi koči. Dali smo znake oddaljujočemu se škofu, da je v resnici še pravočasno ujel naše signale in vsaj mimogrede blagoslovil kip, ki je došel — dasi z zamudo — do svojega cilja.

Prišedši na Bled, smo čitali drugega dne v novinah o katastrofalnih povodnjih širom Slovenije.

Dr. A. B.

OBZOR in DRUŠTVENE VESTI

Kongres Saveza planinarov S. H. S.

V soboto, dne 4. septembra t. l., se je kongres planinskega Saveza vršil ob vznožju naših veličastnih planin v hotelu »Zlatorog« ob Bohinjskem jezeru, kamor so prihiteli delegatje kakor tudi planinci iz vseh krajev naše države, da poročajo o svojem delovanju, se spoznavaajo in da se dogovore o nadaljnjem delu, ki bodi v prid in razmah naše turistike.

Kongres je otvoril predsednik Saveza, gosp. Josip Pasarič; najprej je ugotovil, da so zastopana vsa včlanjena društva po svojih delegatih, in sicer: za Hrvatsko Planinarsko Društvo gg. Jos. Pasarič in dr. M. Prebeg iz Zagreba; za Slovensko Planinsko Društvo gg. dr. Fran Tominšek in M. Hrovatin iz Ljubljane; za Bosansko-herceg. Društvo planinarov g. Sulejman Suljagić iz Sarajeva; za P. D. Fruška Gora gg. Vaso Stajić in Gaja Gračanin.

Na predlog predsednika Pasariča se pošlje udanostni brzoglavni pozdrav Njeg. Velič. kralju, dalje se pozdravi minister g. dr. Krajač, ki posveča vso pozornost planinskemu društvu in nas podpira pri našem delu. Predsednik omenja nato delo posameznih društev, ki so ga izvršila, pozivlja na nadaljnje vztrajanje, da povzdignemo turistiko v naši državi na tisto stopnjo, ki ji pripada po lepoti in krasoti naših planin in ki nikakor ne zaostaja za drugimi državami. — Za overovatelja zapisnika predlaga gg. Vučaka iz Zagreba in prof. Mlakarja iz Ljubljane.

Tajnik g. dr. M. Prebeg prebere došle brzojavke, med drugimi gg. ministra dr. Krajača, urednika »Plan. Vestnika« dr. Josipa Tomiņška iz Maribora, ing. Nedeljkovića, preds. Sr. P. D. iz Beograda, društva Planinara za Bosnu i Hercegovinu, Hrvat. Plan. društva »Krupac«, i. dr.

Številčno stanje zastopanih društev konstatuje tajnik tako:

Bosna - Hercegovina 905 članov 9 glasov,
 Fruška Gora 1020 članov 10 glasov,
 Srpsko Plan. Društvo 550 članov 5 glasov,
 Hrvatsko Plan. Društvo 8191 članov 81 glasov,
 Slov. Plan. Društvo 6620 članov 66 glasov;
 skupno šteje Savez torej 17.286 članov.

Gospod dr. Prebeg poda nato obširno poročilo posameznih društev, včlanjenih v Savezu. Iz poročila Slov. Plan. Društva je razvideti, da je imelo okrog 15 milijonov dinarjev prometa. Dogradilo je Dom na Krvavcu, ki je stal skoro Din 800.000. — Popravilo in nanovo markiralo je slaba pota. članstva ima 6620, tako da je padlo število članstva za 1070 napram lanskemu. Vzroka: finančna kriza in izgube polovične vožnje po železnicah.

Poročilo Hrvatskega Planinarskega Društva navaja povečanje koč na Sljemenu, dalje gradi novo koč na Velebitu. Članov šteje 8191. Prirejalo je predavanja, ki so bila dobro obiskana.

Srpsko Planinsko Društvo je delalo na dograditvi koč na Avali, ki jo je z državno podporo dozidalo. Skušalo je tudi razširiti turistično idejo v notranjost Srbije; vendar je na žalost zadelo tam na velike zapreke in ni našlo pravega razumevanja za stvar. Prejelo pa je od ministrstva za trgovino in obrt denarno podporo. — Poleg tega je ponovno posredovalo radi železniških znižanj v voznini.

Planinsko društvo Fruška Gora. Delovanje je bilo, dasi je društvo mlado, jako živahno. Gradi dve turistični koči. Prirejalo je skupne izlete, ki so bili jako dobro obiskani in poudarja velik razvoj turistične ideje v Fruški Gori. Tamkajšnja direkcija drž. železnic pa ni imela pravega razumevanja za turistiko.

Društvo Planinara v Bosni in Hercegovini je izvršilo fuzijo z nekaterimi drugimi planinskimi društvi, glasom zadnjega Saveznega sklepa. Gradi pa tri manjše koč. Zvršilo je markiranje nekaterih potov. Prejeio je podpore od ministva za šume in rude Din 150.000.— in od ministrstva za trgovino in obrt Din 24.000.—, poleg tega je dobilo od šumske uprave brezplačno les za gradnjo koč.

Soglasno se sprejme izprememba pravil § 1, da se kot osnivač sprejme tudi Društvo planinara v Bosni in Hercegovini in dalje, da se razširi sedež Saveza na Novi Sad in Sarajevo.

Turistovski klub »Skala« v Ljubljani je prijavil pristop v Savez. Konstatira se, da »Skala« nima zadostnega števila članstva. Gospod dr. Tomiņšek izjavi, da stoji Slov. Plan. Društvo na stališču, naj se klub »Skala« sprejme v Savez. Sklep: Turistovski klub »Skala« se ne more sprejeti za člana po § 6, ki zahteva, 500 članov, pozdravlja se pa, da je S. P. D. pripravljeno sprejeti klub »Skalo« v svojo organizacijo.

Nato sledijo razni predlogi Saveznih društev:

Planinsko društvo Fruška Gora predlaga, naj se kongres vrši v mesecu avgustu, mesto septembra, kar se soglasno sprejme. Društvo Planinara za Bosnu

i Hercegovinu pozivlja, naj se store potrebni koraki pri železniškem ministrstvu, da dobe posamezne železniške direkcije pravico podeljevati turistom za izlete 50 % znižanje na železnici. Predsednik Pasarić pojasni današnje stanje radi voznih olajšav turistom na železnici, češ, da je izdelan pravilnik, po katerem dobe turisti v skupinah 5 članov 50 % znižanje, na kar je minister tudi pristal. Izgleda pa, da morajo biti od gotove strani zapreke, ker zadeva še do danes ni rešena. Sklene se, da ostanemo pri prvotni naši zahtevi, ki smo jo ministrstvu predložili, in da se vse stori v dosego ugodne rešitve pri ministrstvu. Naprosi se minister g. dr. Krajač in g. Pasarić, da osebno intervenirata pri železniškem ministru in mu izročita spomenico.

Dalje predlaga delegat Fruške Gore, naj bi se skušalo doseči pri železniškem ministrstvu za posamezne turiste 25 % znižanje na železnici. Sklene se, da zaenkrat to akcijo opustimo, ki bi stvar le komplicirala. Dalje predlaga, naj Savez skuša doseči, da se vsa planinska društva oproste plačevanja taks. Sklene se, da vsa društva predlože po 1 izvod pravil Savezu in da ta v imenu vseh društev zaprosi za oprostitev taks.

Društvo Planinara za Bosnu i Hercegovinu zahteva, da izvrši Hrvatsko Planinsko Društvo likvidacijo svoje podružnice Bjelašnica v Sarajevu, češ, da je glasom saveznih pravil dolžno to storiti. Gospod dr. Prebeg poudarja, da po saveznih pravilih ne moremo o tem delati nikakih zaključkov, ker je podružnica že pred Savezom obstojala in nimamo opraviti s kako nanovo ustanovljeno podružnico. Po dolgotrajni debati se prepusti Hrvatskemu Planinarskemu Društvu, da samo uredi to zadevo.

Gospod dr. Prebeg končno poda o delovanju Saveza obišrno poročilo, ki se vzame na znanje.

Delegat g. Andrija Ristić poroča o sporu med Hrvat. Plan. Društvom in Sljemenom, glasom sklepa zadnjega kongresa. Po podanem poročilu se sklene naprositi Plan. društvo Fruška Gora, da skuša to zadevo urediti v interesu planinarstva.

Gospod dr. Prebeg interpelira radi planinskih dnevov, ki jih prirejajo društva, stoječa izven Saveza, ter predlaga, da pri teh planinskih dnevih ne sodelujejo člani saveznih društev. Po daljši debati se sklene, da na teh planinskih dnevih naj ne sodelujejo savezna društva in da jih ne objavljajo v svojih glasilih.

Predsedstvu Saveza se podeli absolutorij.

Nato se preide k volitvi novega odbora. Glasom pravil ima biti sedež Saveza za tekoče leto v Ljubljani in je bil izvoljen sledeči odbor: predsednik: g. dr. Fran Tomišek, tajnik: g. Makso Hrovatin, Ljubljana; namestnik predsednika: g. Rudolf Rozman in tajnik: g. Gvidon Čadež; za Srpsko Planinsko Društvo gg.: Stanoje Nedeljković in Boško Marković; namestnika gg.: Andrija Ristić in Milan Hristić; za Hrvatsko Planinsko društvo gg.: dr. Jos. Poljak, dr. Pavlas in Vaso Stojić, namestnika gg.: Gađa Gračanin in Pera Dedjanski; za Društvo Planinara v Bosni in Hercegovini gg.: Gjurjo Telar in Josip Grgič, namestnika gg.: Jure Filipović in Josip Troyer.

Delegat Srpskega Planin. društva g. Ristić predlaga, da bodi prihodnji kongres v Srbiji; določitev kraja naj se prepusti Srpskemu Planin. Društvu. Soglasno sprejeto.

Tajnik g. dr. Prebeg poroča, da se vrši kongres Asociacije Slovanskih turistov v Pragi v dneh 27. do 28. t. m. Posebno važno je, da pristopi sedaj As. Slov. Turistov v mednarodno turistično zvezo; na podlagi tega bodo imeli naši turisti tudi povsod olajšave po kočah. Sklene se, da se kongresa »Asociacije« udeležijo za Savez trije delegati.

Gospod dr. Tomišek predlaga, da se izreče zahvala g. predsedniku Pasariću in tajniku dr. Prebegu za njihovo skrbno delovanje. Se z odobravanjem sprejme.

Ker je dnevni red izčrpan, zaključuje g. predsednik Pasarić kongres z željo, da bi naše delo prineslo čimvečjo korist planinstvu, širše spoznanje in smisel za lepoto in krasoto naše domovine.

Na kongresu je bilo S. P. D. poleg Osrednjega Odbora zastopano še po Litijski (g. preds. Tomazin) in Jeseniški (g. preds. Koritnik) podružnici. Udeležba s strani hrvatskih planinarjev je bila obsežna. Še pozno v noči so prihajali avtobusi, natrpano polni hrvatskih planincev. Privedli so s seboj tudi svoj tamburaški zbor, ki je zvečer skrbel za animirano zabavo.

Ob 8. je imel dr. Josip Poljak instruktivno predavanje o Velebitu, ki ga je pojasnjeval s krasnimi skioptičnimi slikami.

Skupina hrv. planincev je v nedeljo zjutraj odšla na Triglav, in sicer pod vodstvom še vedno mladeniško čilega, dasi že 66 letnega bivšega Saveznega predsednika g. Jos. Pasarića.

† Pavle Šuman. Njegov oče, g. dr. Janko Šuman, mi je pisal, da želi, naj se popravi eno mesto v poročilu »Slov. Naroda«, ki pravi: »Poprej je očetu obljubil, da pride čez Mrzlo goro na Okrešelj«. Ta stavek ne odgovarja popolnoma dejanskemu stanju in bi mogel pri čitatelju, ki pozna planinske razmere v Kamniških planinah, izzvati mišljenje, da je bil v prvi vrsti sam oče kriv nesreče; kajti on bi vendar moral znati, da je tura čez Mrzlo goro, posebno pa proti večeru, nevarna. »Faktično je bil govor med nama samo ta, da me je Pavle, ko sva se ločila, prosil, naj ga pričakujem v Frischaufovem Domu v slučaju, da se vreme razvedri opoldne. Ko pa je še ob 1. uri hudo deževalo, sem se vrnil v Logarsko dolino. O tem, da bi se sin vrnil čez Mrzlo goro, ni bilo govora.«

»Edino možno tolmačenje, da je Pavle krenil čez Mrzlo goro, je to, da je deževni dan po Pavletovem povratku iz Železne Kaple postal izredno lep, ko je šel proti posestniku Matku; planinska lepota ga je izvabila na usodepolni pot čez Mrzlo goro navzlic temu, da mu je Matko sam odsvetoval. Dalje je bila njegova usoda, da je na grebenu blizu Latvic, misleč, da pride skozi Hudi Prask na Okrešelj, izgrešil pravi pot. Inače ni razumljivo, kako je mogel tako trezen, mirnomisleč mladenič, ki je premislil vsak korak, preden ga je naredil, riskirati pot v neznanzi žleb.«

»On, ki je neizrečno ljubil slovenske planine, počiva sedaj v ljubljeni domači zemlji . . .«
Kocbek.

Odkritje spominske plošče † Iv. Sterletu, ki se je ponesrečil o Binkoštih t. l. pod Kalško goro v Kamniških planinah, se je vršilo v nedeljo, dne 12. septembra t. l. — Že v soboto popoldne je prišlo večje število pokojnikovih prijateljev-invalidov in drugih planincev v Kamniško Bistrico. Eni so pohiteli še isti večer naprej, večje število pa jih je ostalo v Bistriški koči, pričakujoč večernega prihoda udeležencev. — V nedeljo ob 3/5. uri zjutraj je v kapelici daroval sv. mašo stolni vikar Zabret, v počaščenje spomina ponesrečencev; nato se je napatila večja skupina planincev na Kokrsko sedlo v Cojzovo kočo, ki so

jo že prejšnji večer napolnili udeleženci slovesnosti. Okrog 11. ure so se podali pok. sorodniki in vsi drugi na kraj nesreče, kjer so invalidi vzdali v skalo spominsko ploščo Ivanu Sterletu. Čg. Zabret je ploščo blagoslovil in pomolil za ponesrečence na tem kraju. Ravno je temna megla ovila vrhove, ko je povzel besedo v imenu invalidov g. Mikuš, spominjajoč se pokojnika, ki je po prestani vojni grozoti preminul tako tragično. — Za pok. prijatelje je po prisrčnem govoru položil pred ploščo venec cvetja g. Koželj, nakar je govoril v imenu tovarišev-bojnikov g. glavar S. Mašič. — Končno je za S. P. D. prevzel spominsko ploščo v varstvo F. Lapajne, spominjajoč se vseh treh ponesrečencev (gdč. Mancini, Sopčič, Sterle), ki so se o Binkoštih ponesrečili vsi na enem in istem kraju. Omenil je, da je to druga spominska plošča v Grintavčevem pogorju († J. Turk) in izrazil globoko željo, da bi se ne vršile več v naših gorah enake žalne manifestacije. — Nato so ostali udeleženci okrasili spominsko ploščo s planinskim cvetjem in posijalo je zopet solnce po lepe končani slovesnosti.

Spominska plošča je v skalo vzdana ob stari poti, ki pelje pod Kalško goro v Kokro, nekaj korakov od napisne deske, kjer se odcepi pot na trato preko Kalške gore na Greben. — Mimohodeči planinci naj krasé s cvetjem ploščo, ki jim bodi mogočen opomin, »da imajo planine poleg svoje krasote tudi svoje strahote!«

F. L.

Koče v Kamniških (Savinjskih) planinah pozimi. V Cojzovi koči na Kokrskem sedlu je zimska soba lepo urejena in snažna; drv je pripravljanih dovolj, če bodo posetniki pri kurjavi štedili. Prosimo jih, da po posetu zapuste zimsko sobo v redu in snagi; zlasti naj zapro vrata. — Dckler bo lepo vreme, bo Cojzova koča ob sobotah in nedeljah za silo oskrbovana. — Savinjska podružnica SPD naznanja, da se je koča na Korošici zatvorila 20. t. m. Pozneje ne dobi ključa od koče nihče, ker bo Kocbekova koča odprta vsó zimo in preskrbljena z drvi. — Piskerčnikovó zavetišče je vedno odprto in se dobi po sezoni še kava, čaj, konzerve in vino. — Ostale koče so zaprte.

Vjekoslav Cvetišić, Sa planina i gora. (Zapisci planinara)«. Zagreb 1925. Tisk Tipografije d. d. — Str. 109.

Ta lepa, od prve do zadnje strani vablivo simpatična, pri nas vse premalo znana knjiga je srčno-odkriti in prisrčni confiteor pravega planinca in — to ne more biti drugače — dobrega človeka. Kot skromni »zapiski« nastopa to literarno delo; so res po zunanji gesti zapiski, a dvigajo se visoko nad omejenost osebnih doživljajev, ker jim daje pisatelj po svojih izkušnjah in svojem premišljanju in čustvovanju splošen pomen duševnosti in npravnosti. Iz diskretnih podatkov, kak je ta planinec, sklepamo, vidimo, spoznamo, kak bodi pravi planinec. Zato pa: kdor hoče samega sebe presoditi, je li na pravem potu k pravemu planinstvu, ta vzemi to knjigo v roke; služila mu bo kot oživiljeni katekizem planinstva.

Pisatelj je doma prav tako v Triglavskem pogorju, kakor pozna skalovito samoto Velebita in vse tajnosti Gorskega Kotora, pa tudi ledena polja Grossglocknerja. Domač je takisto v udobnih kočah SPD in se prijateljsko druži s slovenskimi planinci (kako markantno nam n. pr. prikazuje našega bruhkega Jožeta Čopa, na str. 60 i. d.!), kakor zna občevati s pristnimi, tako primitivnimi pastirji — »čobani« v krških, kulturno skoraj nedotaknjenih gorah svoje ožje planinske domačije, ki ji skuša iz trpke zunanosti izluščiti dobro, zdravo jedro. To kaže besedilo knjige, kažejo lepe slike, ki so — 15 jih je — v njo uvrščene; saj vidimo v sliki Triglav in Triglavski ter Aljažev Dom, pa tudi posnetke z Velebita, Bije le Stene itd.

V pestrih barvah in z globokim čustvom nam predočuje prirodne lepote, ki so ga vsega prevzele; doumel jih je kakor malokdo in razprostira jih pred našimi očmi v pestrih barvah in z vsem entuziazmom navdahnjenega pesnika. Celo najmučnejši položaji, združeni s hudimi napori, imajo zanj vedno še kako solnčno stra, v koje luči zanj izginejo vse neprijetnosti. Lapidarno je kot geslo svoji knjigi zapisal značilni motto: »Planinar je idealista, nesebičan, požrtvovan, neumoran«. Vsa knjiga je praktičen primer za to devizo. — Ta idealizem je pisatelja tako navdihnil, da ga kar neprijetno dirne, ako doživi v svojih planinah kako krutost, ki bi je svoji idealizovani prirodi ne prisojal, ko se n. pr. dva čobana divje ruvata in bijeta zaradi neke ovce, ali ko se dva jastreba borita za padlega zajca, skupni plen.

Na planinah smo si vsi bratje; tako pravi njegovo prepričanje. Na Učki (gl. stran 26 i. d.), kjer je oskrbnik kože Nemeč-Tirolec, so skupno peli slovensko pesem: »Na planincih lušno je«... kajkavci, Italijani in oskrbnik Nemeč: »Svi smo braća u planini, pjeva cijela priroda, što je povela kolo oko nas. Oživila je slovenska pjesma naših planinara tudjinsku kuću i svačije srce u toj tihoj gorskoj noći.«

Tako je: vsaj v planinah si bodimo zares bratje, zlasti ako smo si že po prirodi; lahko si bomo nato bratje i drugod povsod.

Taki nazori priporočajo knjigo vsakomur.

Dr. J. T.

Naše slike. — Zimsko jutro na Planini na Kraju. Manj znana, toda velezanimiva je pokrajina okoli Bogatina. Gora, o kateri govori pravljica, da hrani v sebi zlati zaklad, katerega pa ni mogoče doseči, je obdana od vseh strani z brezkončnimi dolinicami in hribočki. Pozimi, ko vse to kamenito morje zapade sneg, ko se vsa širna planota Komne izpremeni v najidealnejši teren za turiste - smučarje, tedaj pač ni potrebno kopati v osrčje gore — kakor ona lankoverna Trentarja — kajti zaklad leži vsenaokoli, kjer oko vidi v milijardah snežne kristale, ki se blišče v solncu, da človeka slepi. Da, to je pravi zaklad in vsakomur dosegljiv! Današnja slika nam prinaša pogled na Bohinj, ki pa je z jezerom vred še potopljen pod debelo plastjo jutranje megle. R.

Vsebina: Mira Marko: Kaltwasser-Gamsmutter (str. 217). — Dr. Gizele Tarczay: Po sjevnom Velebitu (str. 219). — P. K. Krpelj: Na Krn pozimi (str. 224). — Jožef Zazula: Planinčev dan (str. 230). — Brunon Rotter: Po nepoznanem Pohorju (str. 233). — Kotiček: Pod škofovskim vodstvom raz Triglav (str. 234). — Obzor in društvene vesti: Kongres Saveza planinara SHS (str. 235). † Pavle Šuman. Odkritje spominske plošče † Iv. Sterletu (str. 238). Koče v Kamniških (Savinjskih) planinah pozimi. Vjekoslav Cvetišić: Sa planina i gora (Dr. J. T. str. 239). — Naše slike: (Na prilogi) Zimsko jutro na Planini na Kraju.

»Planinski Vestnik« izhaja 12 krat na leto in stane v tuzemstvu za celo leto 40.— Din, za inozemstvo 60.— Din. — Naroča, plačuje, reklamira se pri Osrednjem Odboru S. P. D. v Ljubljani. Rokopisi, sploh spisi in poročila za natis se pošiljajo na naslov: Dr. Josip Tominšek, gimn. ravnatelj v Mariboru.

Za uredništvo odgovarja: Janko Mlakar, profesor v Ljubljani. — Izdajatelj: Slovensko Planinsko Društvo v Ljubljani; njegov predstavnik je dr. Fran Tominšek, odvetnik v Ljubljani. — Tisk tiskarne Makso Hrovatin v Ljubljani. (Priloge slik tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani).

J

Zimsko jutro na Planini na Kraju

Fot. prof. Janko Ravnik